

Slovesno ob dnevu JLA

Slavnostni govornik na osrednji občinski proslavi ob Dnevu JLA je bil Bine Lenaršič – komandant za teritorialno obrambo skupščine Ljubljana Vič-Rudnik. Pihalni orkester Ljubljana Vič-Rudnik in učenci osnovne šole Franc Leskošek-Luka, kjer je proslava tudi potekala, pa so izvedli lep kulturni program.

Ob tej priložnosti pa so bila rezervnim vojaškim starešinam, organizacijam in družbenopolitičnim delavcem vročena tudi visoka priznanja.

PLAKETO ZRVS Jugoslavije so prejeli Dušan Bitenc, Julij Planinc in občinski odbor ZZB NOV.

ZLATO ZNAČKO ZRVS Jugoslavije sta prejela Dušan Mole in Albin Lenaršič. PLAKETO ZRVS Slovenije sta prejela Karel Kosem in Zdravko Troha. ZNAK ZRVS Slovenije: Franc Marn, Vitoš Valenčič, Jože Praprotnik, Ivan Zalar, Jože Lončarič, Janez Novak.

Tekmovanje v počastitev dneva JLA

V petek in soboto je občinska organizacija ZRVS organizirala tekmovanja v topografiji in streljanju s pištolo.

Tekmovale so ekipe kombinirane iz članov ZRVS in ZSMS.

V streljanju je prvo mesto zasedla ekipa Barja, drugo mesto ekipa Horjula in tretje mesto ekipa Krina.

PLAKETA MESTNE KONFERENCE ZRVS Ljubljana: Janez Ponikvar, Rajko Komat, Pavel Lebar, Jure Petrovič, Stane Leskovšek, Milan Merlak.

PRIZNANJE ZRVS Slovenije: Osnovna šola Brezovica, Janko Kumsč.

Desetim posameznikom pa so bila priznanja ZRVS podeljena v krajevnih organizacijah ZRVS. Prejeli so jih: Bojan Zaletel (Milan Česnik), Stane Kucler (Horjul), Jože Stanovnik (Horjul), Rajko Škrj (Polhov Gradec), Ludvik Maček (Polhov Gradec), Darjo Dolinar (Rožna dolina), Vladimir Tončič (Rudnik), Ivo Pavšič (Vrhovci), Matjaž Curk (Vrhovci) in Franc Špacapan (Vrhovci).

Komandant teritorialne obrambe občine pa je vročil svoje pohvale osim prizadevnim pripadnikom TO v občini ter večje število pohval komandanta TO Ljubljana posebej zaslužnim pripadnikom TO v Ljubljani iz naše občine.

Vsem prejemnikom plaket in priznanj iskreno čestitamo!

V topografiji je prvo mesto zasedla ekipa Horjula, drugo mesto ekipa Barja in tretje mesto ekipa iz Vrhovcev.

V skupni uvrstitvi obeh disciplin je prvo mesto pripadlo ekipi iz krajevnih skupnosti Barje, drugo mesto ekipi iz krajevnih skupnosti Horjul in tretje mesto ekipi iz krajevnih skupnosti Krim. Čestitamo!

FRANČIŠKA IN JANKO ŠKOF SE ŠE DOBRO SPOMINJATA TEŽKIH DNI

Čokolada iz sestreljenega bombnika

O Babnogorcih je ondan šel glas, da so kleni in uporni ljudje, ki da jim se taka sila ne more do živega. Zrasli so kot hrasti s svojimi odrinjenimi stoletnimi bregovi, na katerih so nekoč kraljevali graščaki in so se vanje zaganjali Turki, in si v potu svojega obraza krojijo usodo, ki sicer ni vselej prinašala pogače, ki pa jim vendar daje zaslužen zadovoljstvo. Med zadnjo vojno je bila Babna gora nemara prav zato vozlišče pomembnih dogodkov, saj se je na njej med drugim zadrževalo tudi vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja, po njej pa so vztrajno stikali in razgrajali tudi Italijani in beli.

»Ej, marsikaj smo skušili tu gori,« se spominja tistih časov Frančiška Škof, ki s svojimi štirinosemdesetimi leti sodi med najstarejše Babnogorce. »Včasih je tako pokalo in grmelo to od okoli, da si po cel dan nismo upali ven. Tedaj smo se navadno zatekli v klet in počakali, da je bilo najhujše mimo. Še posebej hudo je bilo marca 1943 – po veliki bitki v Belški grapi. Tedaj so beli po vseh hišah iskali ranjance. Pri nas so pretaknili čisto vse, zunaj pred hišo pa so pustili stražo. Bili smo se, da bodo zažgali hišo, saj smo bili že prej znani po tem, da smo partizani.«

»Nas otroke pa so tedaj postavili ob zid kot talce,« je navrgel spomin na tiste dni tudi njen sin Janko. »To niso bili ravno prijetni trenutki. Trepetalimo,«

Frančiška Škof: »Nikoli ne bom pozabila tistih težkih let.«

da se bo zgodilo najhujše, a na srečo ni bilo nič. Tudi potem, ko so doli v naši stari bajti dobili neko opremo ne. Po mojem se beli iz te doline enostavno niso upali izdajati domačinov, ker so se bali maščevanja. Nihče pač nikoli ni vedel, kaj ga lahko doleti, če bo šel predalet. Nasploh se mi beli iz te doline niso zdeli tako strašno zagrizeni kot drugod.

Partizani so se zadrževali na Babni gori, kot pravita Frančiška in Janko Škof, največ pozimi. Okoli njihove domačije jih je bilo zmerom polno. »Se dobro se spominjam, kako so stali tu blizu v dolgi vrsti s

V Glažerjevi stari kajži se je februarja in prve dni marca 1943 zadrževal tudi Izvršni odbor OF

svojimi menažkami in čakali na hrano,« se spominja Janko. Tu so bili že čisto domači.

V njihovi stari kajži nekoliko niže v bregu pa so se tiste pozne zime 1943 zadrževali še drugačni partizani. Le redki so vedeli zanje, a še ti so bili prepričani, da gre za nekakšno »okrevance«. V resnici pa je bil to Izvršni odbor OF. Stroga konspiracija je bila zato na mestu, sama kajža pa je premogla tudi skrivni bunker, kamor so se člani odbora lahko zatekli v sili.

Janko Škof, ki je bil tedaj še otrok, seveda ni mogel vedeti za vse to. Zato pa se toliko bolj živo spominja nekega drugega dogodka.

»Bilo je pomladi 1944, ko se je pod Ključem zrušil ameriški bombnik,« pravi. »Najbrž so ga sklatili Nemci v Škofji Loki, ko je kot toliko drugih priletel z Barija bombardirat Rajh. Pilot je v zadnjem hipu odskočil in se uspel rešiti. Toda ni vedel, kje je. Otroci, ki smo morali biti povsod zraven, smo seveda nemudoma pohiteli tja. Tam je bilo že več ljudi. Zagledali smo mlajšega moža čudne govornice in s še bolj čudno kapo na glavi, ki je ljudem nekaj razlagal. Kmalu smo si bili čisto domači, in mož nam je med drugim ponudil tudi čokolado. To je bila zame prva čokolada v življenju. Še nikoli prej je nisem okusil. Zato se mi je razumljivo to srečanje za vselej vtisnilo v spomin. Dobrega pilota pa so potem odgnali domobranci.«

Še marsikaj bi lahko Janko in Frančiška Škof povedala o tistih nemirnih časih, tudi o tem, da jih je Tone Fajfar prišel po vojni večkrat obiskat, toda to bi že prekoračilo obseg tega skromnega zapisa. To bi bila potem prava pravcata knjiga.

BRANKO VRHOVEC

O družbenem varstvu borcev

Obsežno poročilo o družbenem varstvu udeležencev NOV in drugih vojn, njihovih družinskih članov in vojaških invalidov v letu 1985 in 1986 je bilo tokrat tudi v razpravi med delegati.

Varstvo udeležencev NOV in drugih vojn, vojaških invalidov in družinskih članov padlih in umrlih borcev, je urejeno z zveznimi, republiški in občinskimi predpisi in sredstvi. Po zveznih zakonih je zagotovljeno temeljno varstvo borcev in vojaških invalidov, z republiški in občinskimi predpisi se temeljne oblike varstva dopolnjujejo.

V naši občini živi 3.491 borcev NOV, vojaških invalidov in družinskih članov padlih in umrlih borcev, od tega 5 narodnih herojev, 2 španska borca in 120 nosilcev partizanske spomenice 1941. Tudi najstarejša generacija borcev, to je 18 borcev za severno mejo 1918–1919 in 1 slovenski vojni dobrovoljec iz vojn 1912–1918, uživa varstvo v okviru občinskih predpisov.

V letošnjem letu je bil sprejet dopolnjen družbeni dogovor in odlok o priznavalnih udeležencev NOV, s katerim bo varstvo nekaterih skupnih borcev, ki sedaj živijo v težjih razmerah, izboljšano.

Rast sredstev za dopolnilno varstvo borcev je izvzeta iz limita rasti splošne porabe. Republiški komite za borce in vojaške invalide določa merila, na podlagi katerih občine zagotavljajo sredstva za priznavalnino v svojih proračunih. Tako so bila v občinskem proračunu zagotovljena finančna sredstva v letu 1986 v višini 59.091.000 din.

Dopolnilna občinska sredstva uživa v obliki priznavalnine ali rekreacijskega oddiha 868 borcev, tovariško pomoč pa še okoli 1.312 borcev, vojaških invalidov in družinskih članov padlih in umrlih borcev.

Komite za družbene dejavnosti, ki je bil predlagatelj poročila skupščini, je v zaključkih in usmeritvah (podprl jih je tudi izvršni svet, ki se je še posebej zavzel za večjo skrb in pomoč borcev na domu ter še posebej ostarelim borcev – kmetom), izpostavil več zadev in konkretnih aktivnosti. V razpravi na skupščinskih zborih so jih delegati tudi podprli.

– Skrb za socialno varnost borcev in vojaških invalidov se z veliko angažiranostjo borcevskih in invalidskih organizacij ter skupščinske komisije izvaja v okviru določenih odloka. Zaradi zaostrenih gospodarskih razmer si bomo prizadevali, da se bo višina priznavalnine približala znesku najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo in se tako usklajevala z rastjo življenjskih stroškov.

– Pomoč na domu starejšim občanom, med katerimi so tudi borci, ne poteka kot si želimo in kot je nujnost tega problema. Problematika in njeno razreševanje je stvar širše družbene skupnosti. Vključevali pa se bomo v usmeritve in organiziranje izboljšanja laične pomoči starejšim borcev na njihovih domovih.

– V sodelovanju s socialno-zdravstveno komisijo pri zvezi borcev načrtujemo pripravo evidence upravičencev-borcev, ki jim je pomoč potrebna. Spremljali in aktivno sodelovali pri razreševanju problematike na terenu, obenem pa sodelovali s službami zdravstva, skrbstva, varstva, centri za socialno delo in rečim križem.

– Pri izvajanju zdraviliško klimatskega zdravljenja vojaških invalidov in nosilcev PS 1941 bomo sredstva racionalno porazdelili skozi tekoče leto, da bi tako zagotovili pogoje za kontinuirano vključevanje v to obliko zdravljenja vse borce in invalide, ki jim ta oblika zdravljenja pripada po obstoječih medicinskih kriterijih.

Poimenovanje lavriške šole

26. novembra je bila na Lavrici na OS Oskar Kovačič – enota Lavrica slovesnost skupno s sprejemom cicibanov v pionirsko organizacijo. Ob tej slovesnosti je bila šola poimenovana po slavni XII. SNOUB, ki je v noči med 29. in 30. marcem 1944 popolnoma uničila sovražno postojanko, katera je bila nameščena in utrjena v šoli. Tu je bila tudi domobranska podoficirska šola in niti najmanj so si nadejali, da bodo tako hitro klonili pred hrabri partizanski borci. V šoli so se učili vojaških veščin in klanja največji SS morilci in zagrizeni belogardistični izdajalci pod vodstvom nemškega SS oficirja Schuhmecherja. O tem je bilo veliko napisanega. Jasno je, da je bil to velik uspeh partizanske enote III. bataljona XII. SNOUB in je še dolgo močno odmeval med borci NOV in POS ter vplival moralno moč našim enotam, ki so zmogovale na vseh koncih in krajih naše izmučene domovine.

V govoru pri odkritju napisne table na šoli, je v imenu borcev XII. SNOUB spregovoril borec profesor Lojze Šonc. Skupaj s soborcem Bogdanom Vrančičem, ki je nato spregovoril še na

proslavi, sta tako orisala pomen in potek bojev izpred več kot 42 let.

Ob tej priliki so tudi cicibani podali slovesno zaobljubo ob sprejemu v pionirsko organizacijo. Lavriška šola je s svojimi učenci pripravila lep kulturni program združen s petjem, recitacijami, plesom in igranjem harmonike. V tem programu so sodelovali in navdušili poslušalce najmlajši cicibani iz VVZ Lavrica.

Slovesnosti so prisostvovali tudi predstavniki Osnovne šole XII. SNOUB iz Novega mesta, predstavniki JLA, ki nadaljujejo tradicije XI. I. SNOUB, predstavniki XV. divizije JLA, ki nadaljujejo tradicije XV. udarne divizije NOVJ, predstavniki KS Lavrica, predstavnik Občinskega odbora ZZB NOV Ljubljana Vič-Rudnik, ravnatelj Osnovne šole Oskar Kovačič iz Ljubljane ter številni krajanje.

Vse je potekalo v izredno prijetnem vzdušju. Zato si ljudje in šola sama želijo, še naprej takega plodnega sodelovanja s partizanskimi enotami, posebno z XII. SNOUB, kar bo vsakakor tudi naša obveza v prihodnje.

LOJZE ŠONC-TOMI

Iz velikih dni boja za naše življenje

»Napisano na položaju, decembra 1943«

Že peto leto polnimo našo rubriko in se trudimo kolikor je v naši moči. Želimo, da bi bila rubrika pestra in zanimiva. Dogodkov, ki se nizajo je veliko in dolgo bomo lahko še pisali. Dostikrat se v njih oddolžimo borcu-aktivistu, ki je morda postal potisnjen ob rob, prenekaterikrat poskušamo predstaviti stvar, ki do sedaj še ni bila poznana, zopet drugič se spominjamo dogodkov in posameznikov ob pomembnih jubilejih.

Kaj pa danes, ob koncu leta, ko se veselimo v pričakovanju novega, še neznanega? Morda bi se poslovlili malce drugače in si zaželeli še uspešnejše leto 1987.

V zapuščini pokojne Ive Škulj-Albreht sem našla pesmico, ki je napisana v kar 26 kiticah. Njen avtor mi ni poznan, podpisano je le, da je nastala na položaju decembra 1943. Pa poglejmo nekaj najbolj nagajivih:

Ker bi tudi fircem radi vstregli v ta namen smo Pegaza vpregli, da poda vam kratko poročilo, kaj se novega je kje zgodilo.

Fantje, fantje vsi med partizane. Vse zbežale so se bele vrane. Zdaj spoznali bomo kdo je vrag, kdo izdajaj hoče lastni prag.

Na Turjak so polnih hlač zbežali, da glave bi si obvarovali. Toda DULE je dejal: PARDON! Vse postal v trinajsti bataljon.

Kajpak Nemci tudi niso spali, V Škofjico so se s tanki pripeljali tam pa mladi fantje naših vrst, švabom dali so ognjeni krst.

Če soli v deželi primanjkuje, se pri nas nihče ne pritožuje, ker drugod so še neslani, prvi fuhrerjevi modrijani.

Najnovejša nemška ofenziva, skoraj vredna tega ni naziva, ker edini cilj teh nemških pičev, je pobrati nam čim več prašičev.

Brate Srbini kaže puni suze, narod moj živi le od koruze, ko pa nas bo osvobodil TITO, vsega vrhano bo spet korito.

Pripravila: MOJCA ČERNE